

Gemeente Oude IJsselstreek
CONCEPT Verslag van bevindingen
Controle jaarrekening 2012

De Raad van de gemeente Oude IJsselstreek
Postbus 42
7080 AA Gendringen

Arnhem, 6 juni 2013

Jobref./typ/cl.nr.

Betreft: verslag van bevindingen jaarrekeningcontrole 2012 gemeente Oude IJsselstreek

Geachte leden van de raad,

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2012 van de gemeente Oude IJsselstreek, hebben wij het genoeg u hierbij de uitkomsten van onze werkzaamheden te presenteren.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast in het kader van de controle van de jaarrekening 2012 van uw gemeente. De in dit verslag van bevindingen opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2012. Daarnaast geven wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, een aantal aanbevelingen waarmee wij beogen u als raad te ondersteunen in uw kaderstellende en controlerende taak.

Het concept van dit verslag is op 31 mei 2013 besproken met de portefeuillehouder financiën. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van Burgemeester en Wethouders van uw gemeente.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Inhoudsopgave

1

Wat zijn de uitkomsten van onze controle?

Onze verklaring
Welke fouten en onzekerheden hebben wij geconstateerd?
Bestuurlijke aandachtspunten voor 2013

2

Onze analyse van het resultaat 2012

Het resultaat nader geanalyseerd
Analyse van de financiële positie
Solvabiliteit
Paragraaf weerstandsvermogen
Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

3

Onze bevindingen naar aanleiding van de controle

Onderhoudsvoorzieningen
Pensioenvoorziening wethouders
Tijdelijke stimuleringsregeling woningbouwprojecten
Vooruitontvangen bedragen
Nog te betalen bedragen
Grondbeleid en grondexploitaties
Onze bevindingen in het kader van de interne beheersing
Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid
Bevindingen controle verantwoording in het kader van SiSa

4

Hoe hebben wij de controle uitgevoerd?

Wat is de reikwijdte van onze opdracht
Onze controleaanpak in het kort
De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties
Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd
Begrotingsbeheer
Rechtmatigheid
Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)

Bijlagen

1 SiSa-bijlage

1 Wat zijn de uitkomsten van onze controle

Onze verklaring

De jaarrekening is getrouw	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de gemeente Oude IJsselstreek een goedkeurende controleverklaring te verstrekken met betrekking tot het aspect getrouwheid. Wij merken hierbij op dat de controle van de SiSa-bijlage nog niet is afgerond (voorbehoud). Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2012 ingericht zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten de financiële positie en baten en lasten van uw gemeente getrouw weergeven.
De in de jaarrekening opgenomen baten, lasten en balansmutaties zijn rechtmatig tot stand gekomen	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de gemeente Oude IJsselstreek een goedkeurende controleverklaring te verstrekken met betrekking tot het aspect rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2012 in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde wet- en regelgeving (zoals vastgelegd in het normenkader).
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012. Op dit moment is de controle van de SiSa-bijlage nog niet afgerond, waardoor in bijlage 1 nog geen conclusie is opgenomen ten aanzien van de SiSa-regelingen.
Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2012 van uw gemeente geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.
Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Inhoudsopgave   Uitkomsten   Resultaat 2012   Bevindingen   Aandachtspunten   Uitvoering   Bijlagen

Welke fouten en onzekerheden hebben wij geconstateerd?

Onze rapportering van fouten en onzekerheden

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles.

Ongecorrigeerde controleverschillen	Ongecorrigeerde controleverschillen	Fouten	Onzekerheden	Verwijzing	
		€	€		
Het totaal aan ongecorrigeerde fouten en onzekerheden is lager dan de door de Raad vastgestelde toleranties.	Getrouwheid (tevens rechtmatigheidsfout) Onderhoudsegalisatievoorzieningen niet onderbouwd met actueel plan Nog te besteden subsidiegelden te hoog weergegeven Verplichtingen te hoog weergegeven	268.000		Deze bevindingen zijn toegelicht in hoofdstuk 3 van dit verslag	
	Rechtmatigheid Geen	0	0		n.v.t.
	Totaal	493.000	0		
	Tolerantie	899.000	2.697.000		

Bestuurlijke aandachtspunten voor 2013

Naast onze certificerende functie hebben wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de gemeente Oude IJsselstreek het afgelopen jaar over diverse onderwerpen geadviseerd. Deze adviezen liggen onder andere vast in onze managementletter. Voor het komende jaar vinden wij het, gelet op het voorgaande, belangrijk dat de gemeente Oude IJsselstreek prioriteit geeft aan de volgende onderwerpen/bevindingen/adviezen:

Grondexploitaties

Uw gemeente heeft in de jaarrekeningen 2010 en 2011 reeds forse afboekingen doorgevoerd in de grondexploitatie, met name vanwege afstemming van de grondexploitaties op de Regionale woonvisie Achterhoek 2010-2020, die is gebaseerd op het wooncontingent van de provincie. Met een totale boekwaarde van € 22,5 miljoen (gronden in exploitatie) en gezien de omvang van de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten blijven de risico's voor uw gemeente echter groot. Gezien dit risicoprofiel is het van groot belang de waardering van de complexen en het afzetpotentieel van de exploitaties nauwgezet te blijven volgen. Bijzondere aandacht hierbij verdienen de bedrijventerreinen, gezien de hoge boekwaarden, de achterblijvende verkopen (in 2012 zijn geen verkopen bedrijventerrein gerealiseerd, in de prognoses zijn voor 2013 en verder wel verkopen gepland) en vanwege afspraken die de gemeenten in uw regio willen maken om de plannen op elkaar af te stemmen.

Rijksbezuinigingen en nieuwe taken

Niet alleen de gemeentelijke bezuinigingen die al vorm hebben gekregen, moeten de komende jaren worden gerealiseerd. Ook ziet het er naar uit dat door nieuwe rijksbezuinigingen aanvullende bezuinigingen op de gemeenten af gaan komen. Gelijktijdig komen er in de komende jaren een groot aantal nieuwe taken op uw gemeente af. Enerzijds moet aan deze taken organisatorisch vorm gegeven worden, anderzijds moet hier een initiële begroting voor worden opgesteld. Iets wat zeker in de eerste jaren haar vorm moet krijgen en waarmee risico's samenhangen. Wij adviseren uw gemeente hier in een zo vroeg mogelijk stadium vorm aan te geven en nauwgezet de realisatie van de huidige bezuinigingen door te zetten en vooruitlopend op komende bezuinigingen nieuwe opties te overwegen. Een stringent begrotingsbeheer is daarbij van groot belang. Binnen de gemeente Oude IJsselstreek is hieraan vormgegeven door de realisatie van de bezuinigingstaakstelling op te nemen in de maandelijkse rapportagecyclus.

Bestuurlijke aandachtspunten voor 2013

Verbonden partijen

In 2012 is het risicoprofiel van veel verbonden partijen toegenomen. De impact hiervan voor uw gemeente is groot. Als gevolg van de bezuinigingen door het Rijk, de decentralisaties en de kortingen op specifieke deelbudgetten zullen de risico's ten aanzien van verbonden partijen ook in de toekomst toenemen. Een belangrijke verbonden partij voor de gemeente Oude IJsselstreek is het SW-bedrijf Wedeo. Over 2011 en 2012 heeft Wedeo een negatief resultaat gerealiseerd en er zijn veel ontwikkelingen op het SW-terrein gaande. Wij raden u aan het toezicht op uw verbonden partijen - waaronder in het bijzonder het SW-bedrijf Wedeo - blijvend intensief te houden.

Samenwerking

Ook uw gemeente werkt steeds meer samen met andere overheden, bijvoorbeeld met het ISWI voor personeel en op IT-gebied met de gemeente Doetinchem. Met de meeste partijen zijn dienstverleningsovereenkomsten overeengekomen, waarmee risico's zoveel mogelijk worden afgedekt. Het is voor nieuwe samenwerkingsverbanden belangrijk om tijdig de risico's en aandachtspunten te inventariseren en te onderkennen voor de samenwerkingsvorm die definitief wordt gekozen. Tevens blijft u als gemeente verantwoordelijk voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de op afstand gezette en samengevoegde activiteiten. Wij adviseren u goed toezicht te houden op de samengevoegde of op afstand gezette activiteiten en hiervoor een beheersinstrumentarium te ontwikkelen, waarbij inschatting van de risico's en controle op de naleving van de afspraken in de dienstverleningsovereenkomsten een belangrijk aandachtspunt is.

Ontwikkelingen wet- en regelgeving

Ook andere ontwikkelingen in wet- en regelgeving, zoals de nieuwe aanbestedingswet, stellen nadere eisen aan de beheersorganisatie van uw gemeente.

2 Onze analyse van het resultaat 2012

Het resultaat nader geanalyseerd

Het resultaat nader besproken Het saldo van baten en lasten (na reservemutaties) over het jaar 2012 bedraagt € 101.611 voordelig ten opzichte van een begroot saldo van € 0.

Totaaloverzicht

Het resultaat over 2012 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven.

Bedragen x 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2012	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	89.028	114.089	- 25.061
Totale baten	86.248	112.473	26.225
Resultaat vóór bestemming	- 2.780	- 1.616	1.164
Mutaties in reserves	2.780	1.718	- 1.062
Resultaat na bestemming	0	102	102

Het resultaat voor bestemming is positiever dan begroot, onder andere veroorzaakt door de vrijval van de voorziening Gemeentelijke objecten

Het resultaat voor bestemming is positiever uitgevallen dan begroot, met name veroorzaakt door lagere lasten op een aantal programma's. Hier staan overigens minder onttrekkingen aan de reserves tegenover, omdat het deels lasten betreft die worden gedekt uit bestemmingsreserves. De oorzaak van het voordeligere resultaat voor bestemming is onder andere gelegen in de vrijval van de onderhoudsvoorziening "Gemeentelijke objecten", die via tussentijdse resultaatsbestemming is toegevoegd aan de bestemmingsreserve "Onderhoud gemeentelijke objecten". In hoofdstuk 3 van dit verslag gaan wij hier nader op in.

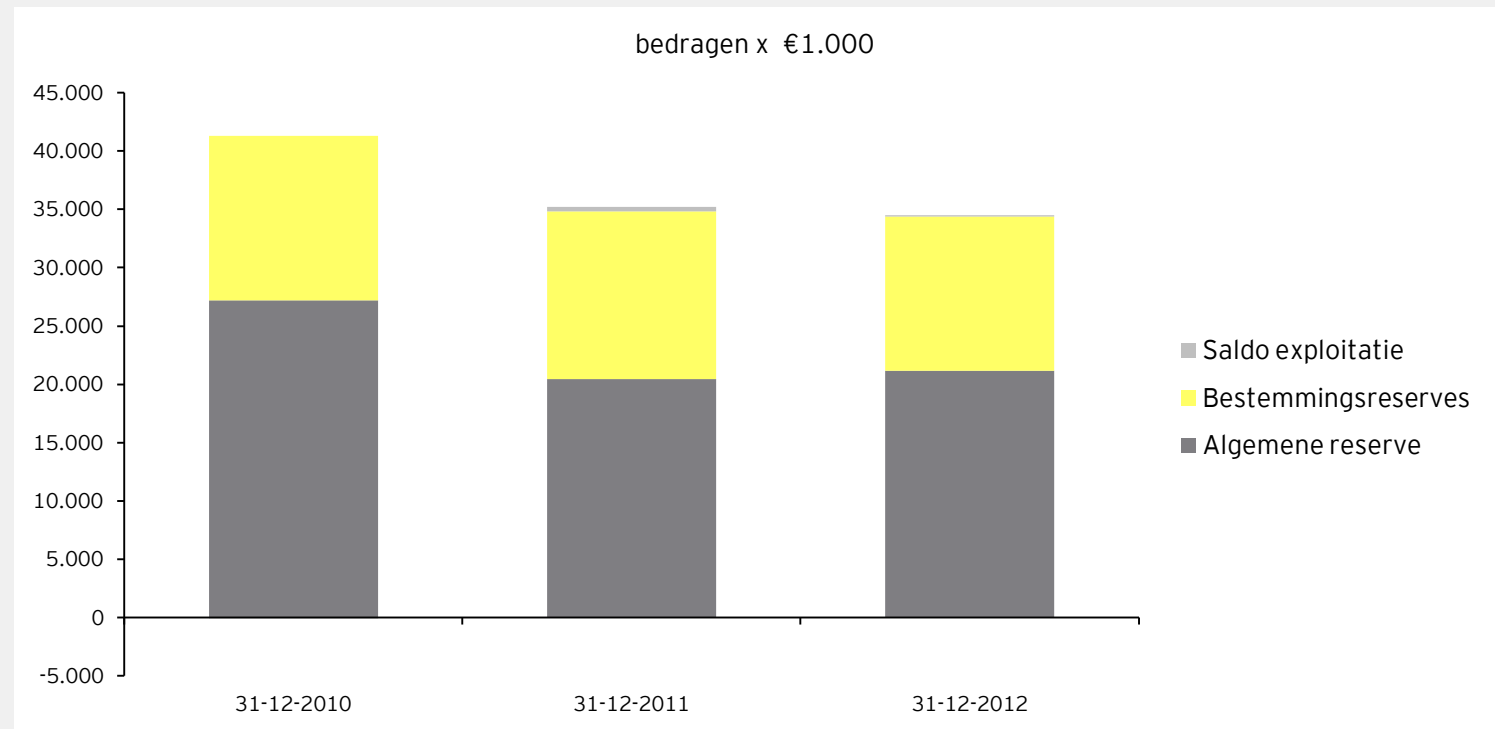
De totale baten en lasten zoals gepresenteerd in de jaarrekening van uw gemeente zijn, zoals blijkt uit bovenstaand overzicht, fors hoger dan geraamd. De oorzaak hiervan is administratief van aard. De totale baten en lasten van de grondexploitaties worden in de jaarrekening bruto en in de begroting netto opgenomen. Wij adviseren u in komende jaren de begroting op dit punt te herzien, zodat geraamde baten en lasten meer in de pas lopen met de werkelijke baten en lasten.

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, heeft zich vanaf 2010 als volgt ontwikkeld:

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen is afgenomen, algemene reserve is toegenomen	Het eigen vermogen, inclusief het nog te bestemmen resultaat, bedraagt per jaareinde 2012 volgens de jaarrekening € 33,6 miljoen (einde 2011: € 35,2 miljoen). Van de totale reserves ter hoogte van € 33,6 miljoen, is € 21,1 miljoen beschikbaar als algemene (vrij aanwendbare) reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2011 gestegen met € 0,6 miljoen. Per saldo is gedurende 2012 circa € 1.718.000 onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het resultaat voor bestemming (€ 1.616.000 negatief) het resultaat na bestemming (nog te bestemmen resultaat) van € 102.000 positief.

Solvabiliteit

Uit de vermogenspositie van uw gemeente blijkt dat de meerjarenbegroting gevoelig is voor de ontwikkeling van de rentestand	De totale vermogenspositie kan onder andere tot uitdrukking worden gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 20,7% (2011: 22,1%). Uit deze verhouding blijkt dat het grootste gedeelte van de activa is gefinancierd met eigen vermogen. De meerjarenbegroting van uw gemeente is hiermee gevoelig voor de ontwikkeling van de rentestand. Overigens verwacht uw gemeente blijkens de rentevisie, zoals uiteengezet in de paragraaf Financiering, op korte termijn geen rentestijging.
Paragraaf Financiering geeft inzicht in de financieringsfunctie binnen de gemeente Oude IJsselstreek	Uw gemeente heeft in 2012 een nieuwe langlopende geldlening afgesloten met een hoofdsom van € 15 miljoen, bij reguliere aflossingen in 2012 van € 9,3 miljoen. De kasgeldlimiet is gedurende 2012 overschreden, echter de overschrijding past binnen de wettelijke grenzen. De renterisiconorm is in 2012 niet overschreden. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering in het jaarverslag 2012.

Paragraaf weerstandsvermogen

De beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit zijn vastgelegd in de paragraaf Weerstandsvermogen in het jaarverslag

Omdat de paragraaf Weerstandsvermogen in het jaarverslag geen inzicht geeft in de actuele risico's, is op basis van de inhoud van deze paragraaf niet te concluderen of de weerstandscapaciteit van uw gemeente toereikend is om de risico's (financieel) op te kunnen vangen, mochten deze zich voordoen.

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen. Deze paragraaf bevat informatie over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2012 is gevoerd.

Uit deze paragraaf blijkt dat de beschikbare (incidentele en structurele) weerstandscapaciteit € 25,3 miljoen bedraagt en onder andere bestaat uit de algemene reserve ad € 21,1 miljoen en de stille reserves ad € 4,1 miljoen. Als stille reserve is aangemerkt 50% van het verschil tussen de WOZ-waarde en de (lagere) boekwaarde van een aantal panden, waarvan door uw gemeente is vastgesteld dat deze reëel verkoopbaar zijn. Er is vanuit oogpunt van voorzichtigheid voor gekozen om niet het volledige verschil tussen WOZ-waarde en boekwaarde als stille reserve mee te nemen bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen in het jaarverslag 2012, zijn wel de in de programmabegroting 2012 geïdentificeerde risico's geëvalueerd (welke risico's zich daadwerkelijk hebben voorgedaan in 2012), maar zijn niet de actuele risico's naar de toekomst toe opgesomd. Op basis van de inhoud van deze paragraaf is daarom niet vast te stellen of de weerstandscapaciteit van uw gemeente toereikend is om de onderkende risico's op te vangen. In de programmabegroting 2013-2016 zijn de actuele risico's wél opgesomd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's ziet uw gemeente in de grondexploitaties en de garantstellingen aan woningcorporatie Wonion. Hieruit blijkt een totaal benodigd weerstandsvermogen - ten tijde van het opstellen van de begroting 2013-2016 - van € 9,7 miljoen. Uitgaande van deze informatie is de weerstandscapaciteit van uw gemeente toereikend om de risico's (financieel) op te vangen.

Wij geven u in overweging in komende jaarverslagen via de paragraaf Weerstandsvermogen ook inzicht te verschaffen in de op dat moment bestaande risico's, zodat op basis van de informatie in deze paragraaf een uitspraak gedaan kan worden over de toereikendheid van de beschikbare weerstandscapaciteit van uw gemeente.

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

Wij kunnen instemmen met de schattingen van het college, met uitzondering van enkele opmerkingen ten aanzien van de voorzieningen en de grondexploitaties,

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wij kunnen instemmen met de door het college gemaakte inschattingen en waarderingsgrondslagen, met uitzondering van enkele opmerkingen ten aanzien van de voorzieningen en de grondexploitaties, zoals uiteengezet in hoofdstuk 3 van dit verslag.

3 Onze bevindingen naar aanleiding van de controle

Verloop controle

Verloop controle

De controle van de jaarrekening 2012 in het voorjaar van 2013 is naar onze mening efficiënter verlopen dan vorig jaar. In aanloop naar de jaarrekeningcontrole 2012 hebben wij middels een op te leveren stukkenlijst de verwachtingen voor de jaarrekeningcontrole afgestemd. Bij aanvang van de controle was de oplevering over het algemeen voldoende om onze controlewerkzaamheden uit te voeren. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is nog wel de aanlevering van documentatie bij de SiSa-verantwoording.

Onderhoudsvoorzieningen

Diverse onderhoudsvoorzieningen zijn niet onderbouwd met actuele onderhoudsplannen

Uw gemeente heeft in het verleden verschillende voorzieningen gevormd, waarmee de kosten van groot onderhoud gelijkmatig over de jaren worden verdeeld (kostenegalisatie). Op grond van de verslaggevingsvoorschriften voor gemeenten (het BBV) mogen dergelijke voorzieningen enkel gevormd worden, indien deze onderbouwd zijn met actuele beheerplannen. Wij hebben geconstateerd dat bij de volgende onderhoudsvoorzieningen niet aan deze eis is voldaan:

- ▶ Voorziening Gemeentelijke objecten (stand per 31 december 2012: € 1.559.714)
- ▶ Voorziening Recreatiebad de Blenk (stand per 31 december 2012: € 154.922)
- ▶ Voorziening Speelruimtebeleidsplan (stand per 31 december 2012: € 113.260)

Op basis van deze bevindingen heeft uw gemeente besloten het saldo van de Voorziening gemeentelijke objecten gedeeltelijk over te boeken naar de nieuwe gevormde bestemmingsreserve "Onderhoud gemeentelijke objecten". Dit is verwerkt in de definitieve jaarrekening 2012.

Het saldo in de voorzieningen Recreatiebad de Blenk en Speelruimtebeleidsplan heeft uw gemeente niet vrij laten vallen in de definitieve jaarrekening 2012. Omdat de onderbouwing van deze voorzieningen niet aan de BBV-eisen voldoet, hebben wij het totaalbedrag in deze beide voorzieningen (€ 268.182) opgenomen als controleverschil (zie hoofdstuk 2). De overweging van uw gemeente om het saldo in deze voorzieningen niet vrij te laten vallen, is dat het Speelruimtebeleidsplan momenteel wordt geactualiseerd en dat er momenteel een onderzoek wordt uitgevoerd naar het afstoten van de zwembaden. Uw gemeente wil deze ontwikkelingen afwachten en de saldi in deze voorzieningen op het moment dat meer duidelijkheid bestaat evalueren.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen

Pensioenvoorziening (voormalig) wethouders

De pensioenvoorziening wethouders is aangevuld tot aan de noodzakelijke hoogte op grond van de actuariële berekening van de werkelijke verplichting

Naar aanleiding van onze bevinding zoals aan u gerapporteerd via het verslag van bevindingen jaarrekeningcontrole 2011, is ten behoeve van de jaarrekening 2012 een actuariële berekening van de pensioenverplichting (voormalig) wethouders uitgevoerd. Middels deze actuariële berekening is de omvang van de verplichting voor uw gemeente bepaald. Uit deze berekening blijkt dat de verplichting voor uw gemeente € 1.628.000 bedraagt. Op grond van het BBV dient de volledige verplichting in de jaarrekening 2012 verwerkt moet worden. Het BBV is namelijk een baten-lasten stelsel, waarbij lasten moeten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Aangezien de pensioenrechten door de (voormalig) wethouders zijn opgebouwd in de periode tot en met 2012, dient de volledige verplichting op de balans per 31 december 2012 tot uitdrukking gebracht te worden.

In de definitieve jaarrekening 2012 is de pensioenvoorziening (voormalig) wethouders daarom opgenomen voor een bedrag ad € 1.628.000.

Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw

Monitoring besteding middelen "Stimulering Goedkope Woningbouw" van belang

Om een aanzienlijk tekort in het aanbod van woningen in het betaalbare segment mede te voorkomen, heeft uw gemeente in het verleden van de provincie een stimuleringssubsidie toegekend gekregen. Het nog te besteden saldo van deze subsidie, € 848.000, is als nog te besteden op de balans per einde boekjaar 2012 opgenomen (onder de overlopende passiva). Uw gemeente heeft bericht van de provincie ontvangen, dat deze middelen niet terugbetaald hoeven te worden. Wel heeft de provincie hierbij aangegeven dat deze middelen desondanks uitgegeven moeten worden aan beleidsdoelstellingen, die betrekking hebben op de volkshuisvesting. Op grond hiervan vinden wij het terecht dat deze middelen als nog te besteden op de balans zijn opgenomen en niet vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen

Vooruitontvangen bedragen

Enkele posten, die als nog te besteden subsidie op de balans zijn opgenomen, zijn te hoog opgenomen in de jaarrekening 2012

Onder de van derden verkregen middelen (overlopende passiva) zijn nog te besteden c.q. terug te betalen subsidiegelden opgenomen. In een tweetal gevallen constateerden wij dat het nog te besteden c.q. terug te betalen saldo hoger is opgenomen op de balans van uw gemeente, dan noodzakelijk is volgens recente informatie van de subsidieverstrekker (via de subsidievaststelling) of valt te berekenen op basis van de via de SiSa-bijlage verantwoorde bestedingen. Het hiermee samenhangende bedrag is € 125.000. Dit bedrag hebben wij opgenomen als controleverschil (zie hoofdstuk 2).

Voor komende jaren adviseren wij uw gemeente bij het opstellen van de jaarrekening een verband te leggen tussen het verloop van de besteding volgende de SiSa-bijlage en het nog te besteden bedrag zoals opgenomen op de balans van uw gemeente.

Nog te betalen bedragen

Onder de lasten is een bedrag van € 100.000 opgenomen, waarbij geen sprake is van een feitelijke verplichting per balansdatum

Onder de lasten is een bedrag van € 100.000 opgenomen voor een project dat in 2013 start. Dit bedrag staat ook als nog te betalen op de balans per einde boekjaar 2012. De activiteiten zijn echter nog niet uitgevoerd in 2012, waardoor het niet is toegestaan lasten in de jaarrekening 2012 op te nemen. Dit bedrag hebben wij daarom opgenomen als controleverschil (zie hoofdstuk 2).

Voor komende jaren adviseren wij uw gemeente intern bij het opstellen van de jaarrekening, voordat lasten worden opgenomen, te toetsen of de activiteiten zijn verricht en lasten opgenomen mogen worden.

Grondbeleid en grondexploitaties

Opbouw voorraadpositie

In het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente Oude IJsselstreek hebben wij de grondexploitaties gecontroleerd. De post voorraad van de gemeente Oude IJsselstreek is als volgt te specificeren:

Bedragen x 1.000	31 december 2012	31 december 2011
	€	€
Overige grond- en hulpstoffen	0	0
Niet in exploitatie genomen gronden	1.036	8.412
Onderhanden werk	22.324	20.437
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Totaal	23.360	28.849

Zoals uit het bovenstaande overzicht blijkt, zijn de grondexploitaties nader onder te verdelen naar overige grond- en hulpstoffen, nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en het zogenaamde onderhanden werk. Deze onderverdeling is afhankelijk van de formele status van de grondexploitatie:

- ▶ met ingang van het boekjaar 2012 heeft de Commissie BBV gesteld dat die gronden waar de raad geen stellig voornemen heeft deze te ontwikkelen, geclassificeerd dienen te worden als overige grond en hulpstoffen. Als er nog geen vastgesteld exploitatieplan is, maar de raad heeft wel het stellige voornemen de gronden op afzienbare termijn te ontwikkelen, dan dienen de betreffende gronden te worden gepresenteerd als bouwgronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Hierbij is er dus nog geen zekerheid over de wijze waarop de bouwgrond in eigendom van de gemeente geëxploiteerd gaat worden;
- ▶ er is sprake van onderhanden werk op het moment dat er een vastgesteld exploitatieplan aanwezig is, waarbij de bestemming van de gronden definitief is vastgelegd.

Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente op een juiste wijze invulling heeft gegeven aan deze wijziging in de regelgeving. Uw gemeente heeft de gronden waar de raad geen stellig voornemen heeft deze te ontwikkelen, overgeboekt naar de Materiële Vaste Activa.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen

In exploitatie genomen gronden

Risico's blijven groot, monitoring ontwikkelingen grondexploitaties van groot belang

In de jaarrekeningen 2010 en 2011 heeft uw gemeente, op basis van afstemming van het totale woningbouwaanbod in de grondexploitaties op de Regionale woonvisie Achterhoek 2010-2020, het totale aanbod en fasering van de grondexploitaties herzien en zijn significante bedragen afgeboekt.

Begin 2013 zijn de exploitatieberekeningen van alle complexen herzien. De waardering in de jaarrekening is afgestemd op deze herziene exploitatieberekeningen, waarin de effecten van de Woonvisie zijn verwerkt. Omdat, op grond van afspraken met de Raad, een aantal herziene exploitatieberekeningen door de Raad moet worden vastgesteld en deze vaststelling van belang is voor de jaarrekening 2012, wachten wij met het afgeven van onze controleverklaring totdat de Raad besloten heeft over deze herziene exploitatieberekeningen.

Uw gemeente heeft een aantal lopende grondexploitaties met een aanmerkelijke boekwaarde. Wij noemen in het bijzonder de bedrijventerreinen Rieze V, Rieze VI en Hofskamp-Oost II. In 2012 zijn geen m2 bedrijventerrein verkocht, terwijl voor 2012 wel verkopen gepland waren. Voor komende jaren heeft uw gemeente wederom significante verkopen gepland (voor 2013 en 2014 bijvoorbeeld circa € 2 miljoen per jaar), waarbij het de vraag is of deze verkopen in de huidige marktomstandigheden en gezien de realisatie in 2012, gerealiseerd kunnen worden. Er bestaat binnen project Hofskamp-Oost II echter zicht op verkoop van een grote kavel aan een bedrijf dat zich richt op biovergisting. Tegen de vestiging van dit bedrijf loopt momenteel een bezwaar. Verder zijn de genoemde grondexploitaties momenteel nog winstgevend en zijn dat (samen gezien) ook nog, indien de looptijd van de complexen met 20% wordt verlengd. Deze ontwikkelingen samen beschouwd, kunnen wij ons vinden in de waardering van deze grondexploitaties op de balans per einde boekjaar, maar is het monitoren van ontwikkelingen op dit vlak wel van groot belang.

Wij merken daarnaast nog op dat het van belang is de verwachtingen van uw gemeente ten aanzien van de verkoop van bedrijventerreinen te stoelen op marktonderzoek, om te kunnen monitoren of het totale planaanbod naar verwachting afgezet kan worden in de planperiode. Tot slot willen de gemeenten in uw regio afspraken maken om de plannen op elkaar af te stemmen.

Een negatieve aanpassing van de parameters of het uitgiftetempo heeft met name bij verlieslatende of beperkt winstgevende grondexploitaties grote invloed. Wij adviseren u daarom - voor alle grondexploitaties in algemene zin en voor deze specifieke grondexploitaties en de bedrijventerreinen in het bijzonder - nauwgezet de realisatie van de voor 2013 uitgesproken verwachtingen te blijven volgen, door hier in de tussentijdse rapportages 2013 nadrukkelijk aandacht aan te schenken.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen
Heroverweging systematiek fonds bovenwijkse voorzieningen			In de grondexploitaties zijn toevoegingen aan de bestemmingsreserves "Bovenwijkse Voorzieningen" en "Reserve fonds revitalisering bedrijfsterreinen" opgenomen. Deze bestemmingsreserves worden gevoed met een vast bedrag per m2 verkochte grond binnen de grondexploitaties. Infrastructurele werken die samenhangen met de grondexploitaties en werkzaamheden voor revitalisering van bedrijfsterreinen worden vervolgens uit deze bestemmingsreserves gedekt. Uit de notitie Grondexploitatie van de commissie BBV blijkt dat de commissie van mening is dat wanneer er sprake is van gewenste - maar niet causaal noodzakelijke - bovenwijkse voorzieningen, deze lasten niet thuis horen in de grondexploitatie. Het is uiteraard wel mogelijk een bestemmingsreserve "Bovenwijkse voorzieningen" en "Reserve fonds revitalisering bedrijfsterreinen" te vormen, maar deze zal dan uit de (tussentijdse) winstbestemming van de grondexploitaties of uit de winstbestemming van de programmarekening gevormd moeten worden. Wij adviseren u het effect van deze notitie op de huidige systematiek te evalueren.			
Niet in exploitatie genomen gronden			De daling van de boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden is veroorzaakt doordat de complexen Lenteleven West Gendringen en Het Anker Uift in exploitatie zijn genomen en door de afwaardering van gronden, die tegen aanschafwaarde zijn overgeboekt naar de Materiële Vaste Activa. De resterende boekwaarde is hierdoor relatief laag, waardoor de risico's voor uw gemeente zijn beperkt.			

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen

Onze bevindingen in het kader van de interne beheersing

Follow-up managementletter 2012

In onze managementletter 2012, uitgebracht aan het college op 25 januari 2013 hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2012 opgenomen. In deze managementletter hebben wij aangegeven welke zaken vóór de jaarrekeningcontrole 2012 opgepakt zouden moeten zijn (prioriteit H).

Wij hebben geconstateerd dat de voortgang van de aanbevelingen van zowel uw eigen interne controle als de controle door ons als accountant zichtbaar door uw organisatie worden gevolgd.

In onze managementletter hebben wij als positief punt de verbeteringen in een aantal processen, waaronder het inkoopproces, genoemd. Als verbeterpunt hebben wij de doorontwikkeling van het risicomanagement binnen uw organisatie benoemd. Wij hebben het college geadviseerd het risicomanagement op strategisch niveau en het risicomanagement in de processen verder vorm te geven. Het college heeft aangegeven in 2013 nadere invulling aan het proces van risicomanagement te willen geven.

Wij hebben geen bevindingen op het gebied van de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant ook verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen
Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid						
			In hoofdstuk 4 hebben wij de gehanteerde kaders voor onze rechtmatigheidscontrole nader toegelicht. Buiten hetgeen reeds is gemeld, hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd in het kader van de rechtmatigheid. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.			
	Het normenkader bevat de wetten en regelingen die relevant zijn voor de rechtmatigheidscontrole		Het normenkader is op 27 september 2012 door de raad vastgesteld. Het normenkader is vertaald in interne controleplannen, waarna voor de geïdentificeerde risico's de getroffen beheersingsmaatregelen in kaart zijn gebracht. De werking van deze maatregelen is met voldoende diepgang getoetst en de uitkomsten hiervan zijn voor de processen met een duidelijke audit trail vastgelegd.			
			Zoals aangegeven in onze managementletter kan de beheersing voor een aantal processen nog in bepaalde mate verbeterd worden. Wij constateren dat de gemeente Oude IJsselstreek hiermee aan de slag is en deze verbeteringen de komende jaren wil gaan realiseren. Ondanks deze aanbeveling zijn wij van mening dat de gemeente Oude IJsselstreek voor het boekjaar 2012 een deugdelijk rechtmatigheidsonderzoek heeft uitgevoerd. In 2012 maakt het interne inkoop- en aanbestedingsbeleid, in tegenstelling tot eerdere jaren, geen onderdeel meer uit van het normenkader en hoeven eventuele fouten of onzekerheden niet meer meegewogen te worden voor het rechtmatigheidsoordeel van de externe accountant. Bij de verbijzonderde interne controle is overigens ook dit jaar geconstateerd dat uw gemeente het eigen aanbestedingsbeleid nog niet volledig naleeft. Per 1 april 2013 is de nieuwe Aanbestedingswet in werking getreden. In deze wet zijn de normen voor aanbestedingen onder de Europese grenzen aangescherpt. Wij adviseren derhalve goed in te spelen op deze ontwikkeling en tijdig de impact hiervan te bepalen			
			Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. In hoofdstuk 4 van deze rapportage lichten wij de controleaanpak en de verantwoordelijkheden van college, raad en accountant nader toe.			
	Vanwege de overschrijding van de door de Raad geautoriseerde lasten, adviseren wij de systematiek van begroten en het doorvoeren van begrotingswijzigingen te heroverwegen		Alle vijf programma's die uw gemeente heeft tonen een overschrijding van de door de Raad geautoriseerde lasten. De oorzaken van deze overschrijdingen zijn per programma toegelicht in de jaarrekening (zie de toelichting op de programmarekening, zoals opgenomen in hoofdstuk 7 van de jaarstukken). Wij vinden dat deze analyse nog voor verbetering vatbaar is. Zo zijn de totalen van de analyse in hoofdstuk 7 niet af te stemmen met de begrotingsafwijkingen in de recapitulatiestaat van baten en lasten, zoals opgenomen in hoofdstuk 2 van de jaarstukken. In het verlengde hiervan adviseren wij u de oorzaken van begrotingsafwijkingen te bezien op consequenties voor de systematiek van begroten en het doorvoeren van begrotingswijzigingen. In principe is namelijk elke overschrijding van door de Raad geautoriseerde lasten per programma onrechtmatig en dient hiervoor tijdig een begrotingswijziging doorgevoerd te worden.			

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Aandachtspunten	Uitvoering	Bijlagen

Misbruik en oneigenlijk gebruik	In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties.
Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole	Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen. Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf weerstandsvermogen van het jaarverslag. Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Bevindingen controleverantwoording in het kader van SiSa

SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012. Op dit moment is de controle van de SiSa-bijlage nog niet afgerond, waardoor in bijlage 1 nog geen conclusie is opgenomen ten aanzien van de SiSa-regelingen. Onze controleaanpak hierbij hebben we in hoofdstuk 4 nader toegelicht. De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel rapporteren wij over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 1 bij dit rapport zijn deze bevindingen opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van de verzending naar het CBS.

4 Hoe hebben wij de controle uitgevoerd?

Wat is de reikwijdte van onze opdracht

Wat hebben wij gecontroleerd

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2012 van de gemeente Oude IJsselstreek gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze aanpak

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gemeente. In hoofdstuk 3 hebben we u inzicht gegeven in de significante risico's, onze controleaanpak en bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De foutenmarge

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De toleranties zijn vastgelegd in de offerteaanvraag accountantsdiensten van uw gemeente (mei 2009). In deze offerteaanvraag liggen de volgende toleranties vast, die wij bij onze controle hebben toegepast:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Op grond van de jaarrekening 2012 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 899.000 (1%) en voor onzekerheden € 2.697.000 (3%). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 50.000.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Aandachtspunten

Uitvoering

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. De jarenlange discussie over het beroep en het functioneren van de accountant, hebben uiteindelijk geresulteerd in een aanpassing van de accountantswetgeving, welke van toepassing is voor organisaties van openbaar belang (OOB's) met als doel de onafhankelijkheid van de accountant beter te waarborgen richting het maatschappelijk verkeer. Ondanks het feit dat een gemeente zich volgens de wet niet kwalificeert als een organisatie van openbaar belang, vinden wij het als uw accountant belangrijk om eventuele bedreigingen ten aanzien van de onafhankelijkheid te melden.

Wij hebben gedurende het jaar geen onafhankelijkheidsissues geconstateerd.

Begrotingsbeheer

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Voor een juiste oordeelsvorming is het van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten.

Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Het is de verantwoordelijkheid van de raad om hier dan tijdig een besluit over te nemen.

Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en investeringen te toetsen. Dit doen wij onder andere door:

- ▶ vast te stellen of begrotingsafwijkingen tijdig zijn gesignaleerd en zijn omgezet in een begrotingswijziging ter autorisatie aan de raad;
- ▶ vaststellen of kostenoverschrijdingen leiden tot een onrechtmatigheid, welke meegewogen moet worden in het accountantsoordeel of niet. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid hoeven niet te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2012 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het normenkader. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaarden criterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Aandachtspunten

Uitvoering

Bijlagen

Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)

SiSa

Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single information Single audit 2012, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012).

De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- ▶ € 10.000 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 100.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 100.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

In bijlage 1 van dit verslag rapporteren wij hierover.

Bijlage 1 - SiSa-bijlage

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2012	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C1	Verzameluitkering BZK			
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)			
C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) Projectgemeenten SiSa tussen medeoverheden			
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden			
G1C_1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012			
G1C_2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeenten inclusief Wgr totaal 2011			
G2C_1	Gebundelde uitkering 2012 gemeentedeel			
G2C_2	Gebundelde uitkering (gemeente inclusief Wgr) totaal 2011			
G3C_1	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Gemeentedeel			
G3C_2	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2011			

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Aandachtspunten

Uitvoering

Bijlagen

Bijlage 1 - SiSa-bijlage

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2012	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G5C_1	Wet Participatiebudget (WPB) gemeentedeel 2012			
G5C_2	Wet Participatiebudget (WPB) gemeenten inclusief Wgr totaal 2011			
H10_2010	Brede doeluitkering Centra voor jeugd en gezin (BDU CJG)			